

بررسی انگیزه تحصیل دانشجویان رشته های کشاورزی
(مورد مطالعه: گروه علوم دامی مرکز آموزش عالی بعثت شیراز)
Analysis of students' motivation for studying agriculture
(The case of Animal Science Department in Beassat
Higher Education Center, Shiraz)

نسیم وطن خواه^{۱*}، طاهر عزیزی خالخیلی^۲ و غلامحسین زمانی^۳

^۱دانشجوی کارشناسی ارشد بخش ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه شیراز،

^۲دانشجوی دکتری بخش ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه شیراز،

^۳استاد بخش ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه شیراز،

E-mail: n.vatankhah67@gmail.com

* نویسنده مسئول

چکیده

انگیزه نیرویی قدرتمند برای هدایت رفتار بشری و تأثیرگذار روی کلیه جنبه‌های رفتاری فرد از جمله ادراکات، تصورات، یادگیری و استعدادها می‌باشد. شناخت انگیزه از یک طرف موجب تقلیل مشکلات روانی و از طرف دیگر مقدمه‌ای برای رشد، شکوفایی و تعالی انسان است. بدیهی است دانشجویانی که با هدف و انگیزه مشخص تری به تحصیل می‌پردازند از عملکرد و پیشرفت تحصیلی بالاتری برخوردار هستند. با توجه به اینکه انگیزه و علاقه مندی دانشجویان از فاکتورهای مهم موثر بر عملکرد تحصیلی و از شاخصه‌های مهم کیفیت آموزشی است این پژوهش با هدف بررسی انگیزه تحصیل دانشجویان کشاورزی در چهار بعد، انگیزه زیستی، انگیزه هویتی، انگیزه کامرانی و انگیزه آرمانی و عوامل تأثیر گذار روی آن طراحی و اجرا گردید. جامعه مورد مطالعه گروه علوم دامی مرکز آموزش عالی بعثت شیراز بود و از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌بندی شده برای انتخاب نمونه مورد مطالعه بهره گرفته شد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه بود که روایی صوری (Face Validity) آن توسط چند نفر از کارشناسان مورد تأیید قرار گرفت و آلفای کرونباخ برای شاخص انگیزش ۰/۷۰ بوده است که نشان دهنده پایایی قابل قبول ابزار سنجش می‌باشد. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که در میان انواع مختلف انگیزه، انگیزه آرمانی مهمترین انگیزه دانشجویان برای ادامه تحصیل در رشته کشاورزی بوده است و پس از آن به ترتیب انگیزه‌های زیستی، کامرانی و هویتی اهمیت دارند. همچنین میانگین انگیزه برای ادامه تحصیل به طور کلی پایین‌تر از حد متوسط بوده است. در پایان بر اساس نتایج تحقیق توصیه‌های کاربردی برای ارتقاء انگیزه دانشجویان برای تحصیل در رشته کشاورزی ارائه گردیده است.

واژه‌های کلیدی: انگیزه تحصیل، رشته کشاورزی، پیشرفت تحصیلی، عملکرد تحصیلی

Abstract

Motivation is a powerful force for conducting human behavior and it has effect on all aspects of behavior, such as perception, imagination, learning and talent. Understanding students' motivation can help to reduce psychological problems and it's a prerequisite for human growth and prosperity. Students, who study with specific goal and higher motivation, would have high educational performance. Since students' motivation is one of the most important factors that affecting their performance, this study was conducted to investigate study motivation of agricultural student in four components: physiological, recognition, pleasure, and idealistic motivations. Research population was students in animal science department of Beasat higher education center of Shiraz and study sample was selected using stratified random sampling. Instrument for data collecting was a questionnaire that its face validity was confirmed by a pannel of experts and cronbach alpha coefficient for motivation scale was 0.70 that justifies its reliability. Research findings show that among different types of motivations, idealistic motivation is the most important incentive for studying in agricultural field and physiological, pleasure, and recognition motivations receive next orders respectively. Moreover, total mean of study motivation is under average. Finally, based on research findings some applicable recommendations for improving students' motivation to study in agriculture field are presented.

Key words: Study motivation, Agricultural field, Academic achievement, Academic performance

مقدمه

نقش نیروی انسانی در توسعه و شکوفایی جامعه به اندازه‌ای مهم و دارای ارزش است که بنا بر عقیده بسیاری از روشنفکران و دانشمندان منابع انسانی متخصص و ماهر موجود در یک جامعه، از مهم‌ترین دارائی‌های آن به حساب می‌آیند. در چند دهه اخیر در همه کشورهای جهان، تقاضای آموزش عالی رو به فزونی رفته و شمار دانش‌آموختگان آموزشگاه‌های متوسطه که به دانشگاه‌ها گرایش داشته‌اند به میزان شگفت‌آوری چند برابر گنجایش ظرفیت‌های پذیرش دانشگاهی بوده است. در سال ۱۹۷۵ بنا بر برآورد سازمان خواروبار و کشاورزی FAO، کشاورزی وسیله معیشت نیمی از افراد ساکن در سیاره زمین بوده است. اما در ایران نظام آموزش عالی کشاورزی اغلب نظام جداگانه بوده و تحت تأثیر تقلید از نظام‌های آموزشی دیگر کشورها می‌باشد که معمولاً با شرایط محلی لازم در این زمینه همخوانی نیافته است. نتیجه آنکه با اضافه شدن مسائل اقتصادی مانند کمبود اعتبارات و تجهیزات آموزشی در بخش تحقیقات و آموزش متأسفانه رشد آن دچار روندی ناقص گاهی منفی شده است. در این بین شفاهی و خطابه‌ای شدن اقدام‌های لازم و ضروری در این زمینه باعث خستگی جمعیت دانشجویی، افت تحصیلی و سیاست‌زدایی گسترده در این زمینه است. (رضایی و حسینی، ۱۳۸۰). تحصیل امری با ارزش است به ویژه اگر دانش‌اندوزی در رشته‌های حساس و مورد نیاز جامعه مانند کشاورزی انجام گیرد. به دلیل این ارزشمندی سالیانه جمعیت قابل توجهی از داوطلبان آزمون ورودی خواهان آموزش عالی در رشته‌های کشاورزی می‌شوند و قریب ۱۰٪ از آنان به چنین توفیقی به دست می‌آورند. ارزشمندی یاد شده برای همه داوطلبان و پذیرفته‌شدگان یکسان نیست و با انگیزه‌های مختلف به این مهم می‌پردازند. بدیهی است دانشجویانی که با هدف مشخص تری به تحصیل می‌پردازند از

عملکرد و پیشرفت تحصیلی بالاتری برخوردارند (زمانی و آزادی، ۱۳۸۱). انگیزه و علاقه مندی دانشجویان از عامل‌های موثر بر عملکرد تحصیلی و از شاخصه‌های مهم کیفیت آموزشی است. با توجه به اهمیت بخش کشاورزی در توسعه جامع کشور، نظام آموزش عالی در این راستا با تاسیس و راه اندازی مراکز پرشمار با شرح وظایف و هدف‌های به طور کامل مختلف سعی بر جذب هر چه بیشتر دانشجو دارد (بخشی و زمانی، ۱۳۷۶). هم‌اکنون تنها حدود ۱٪ شاغلان در بخش کشاورزی دارای تحصیلات دانشگاهی هستند. وزارت جهاد کشاورزی در کنار همه‌ی فعالیت‌های اساسی خود و برای تامین نیروی انسانی بخش کشاورزی، بر آموزش نگاه خاص داشته و از سال ۱۳۷۵ مؤسسه‌های علمی- کاربردی به عنوان پیش‌تازان تاسیس نظام علمی- کاربردی با پذیرش دانشجو در زمینه‌های کشاورزی همکاری نزدیک و تنگاتنگی با دانشگاه‌های جامع علمی- کاربردی داشته و همواره با بهره‌گیری از امکانات وسیع آموزشی در مراکز آموزش وزارت جهاد کشاورزی در همه‌ی استان‌ها از فعال‌ترین نهادهای مرتبط به شمار می‌روند. در این دانشگاه هر یک از رشته‌های کشاورزی کنونی به چند رشته کاربردی تقسیم شده است، به عنوان مثال رشته علوم دامی به رشته‌های بهداشتیاری دامپزشکی، شیلات (آبزیان)، بهداشت مواد غذایی و... جدا شده است به گونه‌ای که هم‌اکنون در بیش از ۴۰ رشته کشاورزی پذیرش دانشجو انجام می‌گیرد. پذیرش و گزینش دانشجوی کشاورزی با صلاحیت همواره از دغدغه‌های دانشگاه می‌باشد زیرا شماری از دانشجویان کشاورزی با شناخت و شماری بدون شناخت از ماهیت و هدف‌های رشته‌های کشاورزی پا به عرصه گذاشته‌اند و تحت تأثیر عامل‌های پرشمار انگیزشی قرار گرفته‌اند. این انگیزه‌ها علاوه بر اینکه تأثیر مستقیم بر عملکرد و کارایی دانش‌آموختگان دارد، می‌تواند موفقیت آنها و همچنین تا حدودی تأثیرگذاری بر تولید را

پیش بینی کرده و معیاری برای سیاست گذاری در بخش آموزش کشاورزی باشد (بخشی و شهیدی زندگی، ۱۳۸۸).

انگیزه نیرویی قدرتمند برای هدایت رفتار بشری است و تنوع انگیزه ها در انسان منجر به تنوع نیاز در او شده و وی را وادار به تلاش برای رفع این نیازها کرده است و این امر به حدی در حیات و سعادت انسان دخیل است که انسان را موجودی با مجموعه ای از نیازها تعریف کرده اند. انگیزه ها با توجه به ماهیت آنها در سه مرحله قابل بررسی هستند: مرحله ایجاد انگیزه، مرحله هدایت انگیزه و مرحله حفظ و استمرار انگیزه (زمانی، ۱۳۷۰).

بدیهی است دانشجویانی که با هدف و انگیزه مشخص تری به تحصیل می پردازند از عملکرد و پیشرفت تحصیلی بالاتری برخوردارند. با توجه به اهمیت مبحث انگیزه و قابل تغییر بودن و تأثیری که بسیاری از عامل های درونی و بیرونی بر انگیزه فرد دارد در این پژوهش انگیزه در چهار سطح، انگیزه زیستی، انگیزه هویتی، انگیزه آرمانی و انگیزه آرمانی مورد بررسی قرار گرفته است.

با توجه به دیدگاه های مختلف، بررسی های پرشماری در زمینه بررسی انگیزه ها و عامل های موثر بر آنها همچنین تبعات ناشی از انگیزش های مختلف در طیف مختلف دانشجویان رشته های کشاورزی بررسی شده است که زیرا مورد بررسی قرار می گیرد:

در تحقیق زمانی (۱۳۷۸) و زمانی و آزادی (۱۳۸۱)، که انگیزه ورود به دانشگاه ها را در دانشجویان کشاورزی مورد بررسی قرار داده اند. مقایسه نتایج آن در تحقیق نشان می دهد که ضمن ضعیف تر شدن دلایلی چون کسب علم برای خدمت به جامعه، دلایل دیگر مانند: فشار اجتماعی و خانوادگی، کسب موقعیت اجتماعی، بهره گیری از مزایای مادی مدرک و گریز از بیکاری، روز به روز پررنگ تر و موثر تر مطرح می شود. زمانی و ساعی (۱۳۸۱) نیز بیان می دارند که یکی از مهم ترین مشکلات آموزشی دانشجویان مشکلات انگیزشی آنان

می باشد. بررسی‌های فراوان و متنوعی که پیرامون رابطه انگیزش با عملکرد تحصیلی شده است همگی موید آن است که رابطه مثبت بین دو پدیده فوق وجود دارد. یعنی هرچه فرد از انگیزه بیشتری برخوردار باشد موفقیت تحصیلی بالاتری را بدست خواهد آورد. عامل‌هایی مانند علاقه، موقعیت‌های اجتماعی-اقتصادی و پیشینه تحصیل رشته‌های کشاورزی در پیشرفت تحصیلی دانشجویان کشاورزی حائز اهمیت است. بخشی وشهیدی (۱۳۸۸) به نقل ازحجازی و سعدی(۱۳۷۵) بیان می‌دارند که پذیرش دانشجو در رشته‌های کشاورزی از اهمیت خاصی برخوردار است و در بسیاری از نقاط جهان با احداث دانشکده‌ها و مراکز آموزش کشاورزی در مناطق روستایی و قطب‌های کشاورزی، شرایط به گونه‌ای است که افراد علاقه‌مند وارد دانشکده کشاورزی می‌شوند و در کشوری مانند آمریکا دانشجویان و دانش‌آموزان کشاورزی با عضویت در سازمان‌های کشاورزی مانند FFA و باشگاه 4H عملاً با کشاورزی آشنا می‌شوند و لذا باشناخت کافی اقدام به گزینش رشته کشاورزی می‌کنند. در ایران دانشکده‌ها به طور عمده در مرکز شهر بوده ضمن اینکه با توجه به پذیرش از راه کنکور، علاقه و گرایش دانشجویان مد نظر قرار نمی‌گیرد. بخشی و زمانی(۱۳۷۶) به مقایسه انگیزه‌های تحصیل دختران و پسران در رشته کشاورزی پرداخته و براساس نتایج تحقیقات خود اعلام می‌دارند که میزان شناخت دانشجویان هم از رشته‌های دانشگاهی و هم از رشته‌های کشاورزی پایین و تفاوت معناداری از این نظر بین دختران و پسران وجود ندارد. از آنجایی که هزینه‌های آموزش عالی به ویژه در بخش آموزش کشاورزی در دانشگاه بالاست، ضروری است که جوانانی جذب این رشته‌ها شوند که ضمن شناخت لازم، از علاقه کافی نسبت به رشته تحصیلی برخوردار باشند. گرچه نتایج تحقیق زمانی (۱۳۸۱) نشان می‌دهد که میزان علاقه مندی به کشاورزی در طول دوره تحصیل افزایش خواهد یافت و نیز کسانی که از ابتدا با هدف و مصمم هستند خواهان پیشرفت و ارتقاء وضعیت اجتماعی

خود می باشند. نتایج پژوهش حجازی و همکاران (۱۳۸۲) بیانگر آن است که اولویت‌گزینش رشته کشاورزی توسط داوطلبان نقش مهمی در موفقیت تحصیلی ندارد اما می‌تواند یکی از معیارهای مطلوب در گزینش این دانشجویان به حساب آید و حدود ۷۱٪ تنها به منظور ورود به دانشگاه و بدون علاقه به تحصیل این رشته را گزینش کرده‌اند. ظریفیان و جنیدی شریعت زاده (۱۳۸۰) بیان می‌دارند که هم‌اکنون دانشکده‌های کشاورزی با دانشجویانی روبرو‌اند که شناخت کافی از رشته‌های گزینشی، آینده‌شغلی و همچنین بخش کشاورزی نداشته و بدون آشنایی اقدام به گزینش رشته کشاورزی می‌نمایند که نتیجه آن منجر به این می‌شود که پس از فراغت از تحصیل در عمل قادر به حل مشکلات کشاورزان نبوده و کسب تجربه از دیگر کارشناسان و روستاییان با تجربه و آشنایی اولیه مفاهیم کشاورزی موجب اتلاف سرمایه، وقت و نیروی انسانی و فکری آنها می‌شود. در تحقیقی که بخشی و شهیدی زندی (۱۳۸۸) در رابطه با بررسی انگیزه دانشجویان رشته کشاورزی دانشگاه جامع علمی کاربردی انجام داده‌اند به این نتیجه رسیده‌اند که عامل‌هایی مانند جذابیت رشته کشاورزی، علاقه مندی دانشجویان به این رشته، خدمت به جامعه، نگرستن به کشاورزی به عنوان علم و... از جمله عامل‌های انگیزشی دانشجویان می‌باشد. ضمن اینکه دانشجویان شاغل و غیرشاغل در شش زمینه انگیزشی تفاوت معنی‌داری با هم دارند.

هدف اصلی این پژوهش بررسی انگیزه دانشجویان گروه علوم دامی مرکز آموزش عالی بعثت شیراز برای ادامه تحصیل در رشته کشاورزی است. هدف‌های اختصاصی این پژوهش نیز عبارتند از: بررسی برخی ویژگی‌های دانشجویان (جنسیت، وضعیت تاهل، وضعیت اشتغال، مقطع تحصیلی)، رتبه بندی انگیزه‌های مختلف دانشجویان برای تحصیل در رشته کشاورزی و همچنین بررسی عامل‌های موثر بر انگیزه ادامه تحصیل دانشجویان در رشته کشاورزی در مرکز آموزش عالی بعثت.

روش شناسی تحقیق

جامعه آماری این پژوهش شامل دانشجویان گروه علوم دامی مرکز آموزش عالی بعثت شیراز است که نمونه مورد بررسی ما از میان رشته های بهداشتیاری دامپزشکی، شیلات و بهداشت مواد غذایی می باشد. لازم به ذکر است که مرکز آموزش عالی بعثت زیر نظر وزارت جهاد کشاورزی می باشد. با توجه به اینکه برای ما مهم بود که از هر زیر گرایش در نمونه وجود داشته باشد از روش نمونه گیری طبقه بندی شده تصادفی استفاده شده است. در مجموع داده های ۵۰ پرسشنامه مورد تحلیل آماری قرار گرفت. در این تحقیق از پرسشنامه به عنوان ابزار تحقیق استفاده شده که بیشتر پرسش ها به صورت بسته و شمار محدودی از پرسش ها به صورت باز طراحی شده بودند. روایی صوری پرسشنامه توسط دو نفر از متخصصان تدرست و تایید شد. و ضریب آلفای کرونباخ برای شاخص انگیزش ۰/۷۰ بود که نشان دهنده پایایی قابل قبول می باشد. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار آماری spss19 و با بکارگیری آماره های توصیفی (میانگین، فراوانی، درصد و مقایسه میانگین) و استنباطی (t-test)، ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن) انجام شد.

نتایج و بحث

الف. یافته های توصیفی

توزیع فراوانی و درصد فراوانی متغیرهای مختلف پژوهش که شامل: رشته تحصیلی، مقطع تحصیلی، جنسیت، وضعیت شغل، نوع شغل و وضعیت تاهل میباشد، در نمونه مورد بررسی در جدول شماره ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱. توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی در گروه های مختلف بر اساس متغیرهای مستقل پژوهش

متغیرها	گروه ها	فراوانی	درصد
رشته تحصیلی	بهداشتیار دامپزشکی	۲۰	۴۰/۸
	شیلات	۱۰	۲۰/۴
مقطع تحصیلی	بهداشت غذا	۱۹	۳۸/۸
	کاردانی	۳۰	۶۲
جنسیت	کارشناسی	۱۹	۳۸
	زن	۲۱	۴۴/۷
وضعیت شغل	مرد	۲۶	۵۵/۳
	شاغل	۱۳	۲۶/۵
نوع شغل	غیر شاغل	۳۶	۷۳/۵
	مرتبط با کشاورزی	۱۱	۷۸/۶
وضعیت تاهل	غیر مرتبط با کشاورزی	۳	۲۱/۴
	مجرد	۳۲	۶۵/۳
	متاهل	۱۷	۳۴/۷

با توجه به اینکه مرکز آموزش عالی بعثت در شهر شیراز واقع شده است. فاصله محل سکونت دانشجویان تا محل تحصیل از اهمیت زیادی برخوردار است که مورد سنجش قرار گرفته است همچنین یافته های به دست آمده از وضعیت شغلی و تحصیلی پدران آنها و وضعیت اقتصادی دانشجویان و فراوانی گروه های سنی آنان در جدول شماره ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. توزیع فراوانی نمونه مورد بررسی در گروه های مختلف بر اساس متغیرهای مستقل پژوهش

متغیرها	گروه ها	فراوانی	درصد
محل سکونت	روستا	۱۶	۳۲/۷
	شهرستان	۲۲	۴۴/۹
شغل پدر	مرکز استان	۱۱	۲۲/۴
	مرتبط با کشاورزی	۲۵	۵۳/۲
	غیر مرتبط با کشاورزی	۲۲	۴۴/۸

۱۸	۹	زیر متوسط	وضعیت اقتصادی
۷۶	۳۸	متوسط	
۶	۳	بالای متوسط	
۴۹	۲۴	زیر دیپلم	تحصیلات پدر
۳۲/۷	۱۶	دیپلم	
۸/۲	۴	کاردانی	
۶/۱	۳	کارشناسی	
۴/۱	۲	کارشناسی ارشد و دکتری	
۹۱/۷	۴۴	۱۹-۳۰ سال	گروه های سنی
۶/۳	۳	۳۰-۴۰ سال	
۲/۱	۱	>۴۰ سال	

یکی از مواردی که مورد بررسی قرار گرفت وضعیت تحصیلی دانشجویان بود که نتایج بدست آمده در جدول ۳ منعکس است.

جدول ۳. آمار توصیفی وضعیت تحصیلی دانشجویان

وضعیت تحصیلی	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل	حدبیشتر
معدل دیپلم	۱۶/۱۴	۲/۰۱	۱۱/۶۳	۱۹/۵
شمار واحد گذرانده	۵۹/۸	۱۳/۴۱	۴	۹۷
معدل تا کنون	۱۶/۲۱	۱/۷۳	۱۳	۱۸/۸۲

به منظور سنجش هریک از انگیزه ها از طیف لیکرت (۵ گزینه ای) استفاده شد و میانگین های بدست آمده برای هریک از سطوح انگیزشی از اعداد ۱ تا ۵ می باشد. نتایج نشان می دهد که مهم ترین انگیزه ای که دانشجویان برای تحصیل در رشته کشاورزی داشته اند انگیزه

آرمانی با میانگین ۳/۵۸ بوده است. بنابراین می توان نتیجه گرفت که انگیزه دانشجویان از تحصیل در رشته کشاورزی ارتقاء سطح علمی خود به عنوان یک امر با ارزش و کمک به پیشرفت و توسعه کشور همچنین رشد اخلاقی و ارزش های انسانی بوده است. پس از آن انگیزه زیستی (۲/۹۴) می باشد که این نشان می دهد که پس از انگیزه های آرمانی مواردی مانند کسب درآمد، کسب مدرک و شغل مناسب از عوامل مهم در ایجاد انگیزه ادامه تحصیل دانشجویان می باشد. انگیزه آرمانی (۲/۵۳) که شامل مواردی مانند جالب بودن رشته و اتخاذ همسر مناسبتر می باشد نیز در رده سوم قرار دارد و انگیزه هویتی (۲/۵۱) دارای پایین ترین میانگین در میان دیگر انگیزه ها است. به طور کلی می توان نتیجه گرفت که انگیزه آرمانی مهم ترین و انگیزه هویتی کم اهمیت ترین انگیزه های دانشجویان گروه علوم دامی مرکز آموزش عالی بعثت برای تحصیل در رشته کشاورزی بوده است. میانگین انگیزه کل نیز برابر با ۲/۸۹ بوده است که زیر متوسط انگیزه که ۳ است می باشد و این نشان می دهد که به طور کلی دانشجویان دارای انگیزه زیر متوسط یا پایین برای ادامه تحصیل در رشته کشاورزی می باشند. (جدول ۴)

جدول ۴. آمار توصیفی متغیرهای انگیزش در نمونه مورد بررسی

انگیزه ها	میانگین	انحراف استاندارد	کمینه	بیشینه
انگیزه زیستی	۲/۹۴	۰/۷۷	۱	۴/۸
انگیزه هویتی	۲/۵۱	۰/۶۸	۱/۲	۳/۸
انگیزه آرمانی	۲/۵۳	۰/۸۶	۱	۴/۴
انگیزه آرمانی	۳/۵۸	۰/۹۳	۱	۵
انگیزه کل	۲/۸۹	۰/۶	۱/۱۵	۴/۳۵

دامنه میانگین ۱-۵

ب- نتایج آمار استنباطی

در این بخش از پژوهش، یافته های به دست آمده از محاسبات آماری استنباطی مورد بحث و بررسی قرار می گیرد. ابتدا به مقایسه انگیزه های دانشجویان از نظر متغیرهای مستقل پرداخته شده و سپس رابطه بین هر یک از انگیزه های دانشجویان و متغیرهای مستقل مورد بحث قرار می گیرند. در این قسمت با استفاده از آزمون تی- استیودنت (t -test) به مقایسه انگیزه های دانشجویان از نظر هر یک از متغیرهای مستقل (جنسیت، وضعیت تاهل، وضعیت اشتغال، مرتبط بودن شغل با کشاورزی) پرداخته شده و نتایج به دست آمده مورد بحث و بررسی قرار می گیرد.

مقایسه انگیزه های دانشجویان از نظر جنسیت

مقایسه انگیزه های تحصیل در رشته کشاورزی در دو گروه زن و مرد نشان میدهد که آنها دارای انگیزه های متفاوتی هستند. نتایج بدست آمده نشان می دهد هرچند انگیزه زیستی مردان با میانگین $3/05$ بالاتر از زنان با میانگین $2/76$ است اما اختلاف معنی داری بین این دو گروه از نظر انگیزه زیستی وجود ندارد. همچنین نتایج بدست آمده نشان می دهد انگیزه هویتی مردان با میانگین $2/62$ بالاتر از انگیزه زنان با میانگین $2/4$ است ولی اختلاف معنی داری بین این دو گروه در انگیزه هویتی وجود ندارد. انگیزه آرمانی از دیگر انگیزه های مورد بررسی است که نتایج نشان می دهد که انگیزه آرمانی مردان با میانگین $2/82$ بالاتر از انگیزه آرمانی زنان با میانگین $2/14$ است و این دو گروه از نظر انگیزه آرمانی در سطح $0/05$ دارای اختلاف معنی دار می باشند و انگیزه آرمانی مردان بیشتر از زنان است. از نظر انگیزه

آرمانی و به طور کلی مجموع انگیزه ها نیز اختلاف معنی داری بین دو گروه مشاهده نشد. (جدول ۵)

جدول ۵. مقایسه میانگین انگیزه بین گروه های جنسیت

متغیرها	زن		مرد		t	sig
	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار		
انگیزه زیستی	۲/۷۶	۰/۷۲	۳/۰۵	۰/۸۴	۱/۲۵	۰/۲۲
انگیزه هویتی	۲/۴	۰/۸	۲/۶۲	۰/۵۹	۱/۰۸	۰/۲۹
انگیزه آرمانی	۲/۱۴	۰/۷۷	۲/۸۲	۰/۸۴	۲/۸۶*	۰/۰۰۶
انگیزه آرمانی	۳/۴۸	۱/۱	۳/۷	۰/۸۱	۰/۷۸	۰/۴۴
انگیزه کل	۲/۶۹	۰/۶۹	۳/۰۵	۰/۵۱	۱/۹۹*	۰/۰۵

دامنه میانگین ۱-۵ * معنی داری در سطح ۰/۰۵

مقایسه انگیزه های دانشجویان از نظر وضعیت اشتغال

مقایسه انگیزه های تحصیل در رشته کشاورزی دانشجویان دو گروه شاغل و غیر شاغل نشان می دهد که در انگیزه های مورد تحقیق بین دو گروه اختلاف معنی داری وجود ندارد.

مقایسه انگیزه های دانشجویان از نظر وضعیت تاهل

مقایسه انگیزه های تحصیل در رشته کشاورزی دانشجویان دو گروه مجرد و متاهل نشان می دهد که در انگیزه های مورد تحقیق بین دو گروه اختلاف معنی داری وجود ندارد.

مقایسه انگیزه های دانشجویان از نظر مقطع تحصیلی

مقایسه انگیزه های تحصیل در رشته کشاورزی در دو مقطع کاردانی و کارشناسی نشان میدهد که آنها دارای انگیزه های متفاوتی هستند. نتایج بدست آمده نشان می دهد هرچند انگیزه زیستی دانشجویان مقطع کارشناسی با میانگین ۳/۰۱ بالاتر از کاردانی با میانگین ۲/۹ است اما این اختلاف معنی داری نیست. همچنین نتایج بدست آمده نشان می دهد انگیزه هویتی دانشجویان مقطع کارشناسی با میانگین ۲/۶۱ بالاتر از انگیزه دانشجویان مقطع کاردانی

با میانگین ۲/۴۵ است ولی اختلاف معنی داری بین این دو گروه در انگیزه هویتی وجود ندارد. انگیزه آرمانی از دیگر انگیزه های مورد بررسی است که نتایج نشان می دهد که انگیزه آرمانی دانشجویان مقطع کاردانی با میانگین ۲/۷۹ بالاتر از انگیزه آرمانی دانشجویان کارشناسی با میانگین ۲/۱۲ است و این دو گروه از نظر انگیزه آرمانی در سطح ۰/۰۵ دارای اختلاف معنی دار می باشند و انگیزه آرمانی دانشجویان مقطع کاردانی بیشتر از دانشجویان مقطع کارشناسی است. از نظر انگیزه آرمانی و به طور کلی نیز اختلاف معنی داری بین دو گروه مشاهده نشد. (جدول ۶)

جدول ۶. مقایسه میانگین انگیزه بین گروه های مختلف مقطع تحصیلی

sig	t	کارشناسی		کاردانی		نوع انگیزه
		انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	
۰/۶۳	۰/۴۸	۰/۸۲	۳/۰۱	۰/۷۵	۲/۹	انگیزه زیستی
۰/۴۳	۰/۸	۰/۶۹	۲/۶۱	۰/۶۸	۲/۴۵	انگیزه هویتی
۰/۰۰۶	۲/۸۶*	۰/۷۴	۲/۱۲	۰/۸۳	۲/۷۹	انگیزه آرمانی
۰/۴۲	۰/۸	۰/۷۸	۳/۷۱	۱/۰	۳/۴۹	انگیزه آرمانی
۰/۸	۰/۲۵	۰/۵۴	۳/۸۶	۰/۶۴	۲/۹۱	انگیزه کل

دامنه میانگین ۵-۱ * معنی داری در سطح ۰/۰۵

مقایسه انگیزه های دانشجویان از نظر نوع شغل پدر

مقایسه انگیزه های تحصیل در رشته کشاورزی دانشجویان با شغل پدر در دو گروه شغل مرتبط با کشاورزی و غیر مرتبط با کشاورزی نشان می دهد که در انگیزه های مورد تحقیق بین دو گروه اختلاف معنی داری وجود ندارد.

مقایسه انگیزه های دانشجویان از نظر ارتباط شغل دانشجویان شاغل با کشاورزی

مقایسه انگیزه های تحصیل در رشته کشاورزی دانشجویان شاغل در دو گروه دانشجویان دارای شغل مرتبط با کشاورزی و غیر مرتبط با کشاورزی نشان می دهد که در انگیزه های مورد تحقیق بین دو گروه اختلاف معنی داری وجود ندارد.

در قسمت دوم با استفاده از آزمون ANOVA به مقایسه انگیزه های دانشجویان از نظر هریک از متغیر های مستقل (محل زندگی، رشته تحصیلی، وضعیت اقتصادی) پرداخته شده و نتایج بدست آمده مورد بحث و بررسی قرار می گیرد.

مقایسه انگیزه های دانشجویان از نظر محل زندگی

مقایسه انگیزه های تحصیل در رشته کشاورزی با محل زندگی دانشجویان نشان می دهد که هر چند انگیزه زیستی سه گروه دانشجویان ساکن روستا، ساکن شهرستان و ساکن مرکز استان دارای میانگین های متفاوت است اما اختلاف معنی داری میان سه گروه دانشجویان ساکن روستا، ساکن شهرستان و ساکن مرکز استان از نظر انگیزه زیستی وجود ندارد. در رابطه با انگیزه هویتی نیز تفاوت معنی داری میان سه گروه از نظر انگیزه وجود ندارد. میان سه گروه دانشجویان از نظر انگیزه آرمانی، به رغم تفاوت میانگین انگیزه آرمانی در سه گروه، اختلاف معنی داری وجود ندارد. اما در مورد انگیزه آرمانی میانگین انگیزه دانشجویان ساکن روستا ۳/۵۷، دانشجویان ساکن شهرستان ۳/۲۸ و دانشجویان ساکن مرکز استان ۴/۱۸ می باشد که در سطح ۰/۰۵ اختلاف معنی داری میان دانشجویان ساکن شهرستان با دانشجویان مرکز استان وجود دارد. به این صورت که دانشجویان ساکن مرکز استان انگیزه آرمانی بیشتری نسبت به دانشجویان ساکن شهرستان دارند ولی دانشجویان ساکن روستا در رابطه با انگیزه آرمانی اختلاف معنی داری با دانشجویان ساکن شهرستان و مرکز استان ندارند. (جدول ۷)

جدول ۷. مقایسه میانگین میزان انگیزه در بین دانشجویان با محل سکونت مختلف

sig	F	مرکز استان		شهرستان		روستا		نوع انگیزه
		انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	
۰/۲۵	۱/۴۲	۰/۷۳	۳/۰۹	۰/۸۵	۲/۷۳	۰/۶۸	۳/۱۲	زیستی
۰/۹۸	۰/۰۲۱	۰/۵۳	۲/۵۲	۰/۸	۲/۵۱	۰/۶۵	۲/۴۷	هویتی
۰/۱۲	۲/۱۶	۰/۸	۲/۸۳	۰/۸۸	۲/۲۶	۰/۸۴	۲/۷۱	آرمانی
۰/۰۳	۳/۷۹*	۰/۶۱	۴/۱۸ ^a	۰/۹۳	۳/۲۸ ^b	۰/۹۶	۳/۵۷ ^{ab}	آرمانی
۰/۱۰	۲/۴۱	۰/۴۸	۳/۱۵	۰/۶۳	۲/۶۹	۰/۶۱	۲/۹۷	کل

دامنه میانگین ۱-۵ * معنی داری در سطح ۰/۰۵

مقایسه انگیزه دانشجویان از نظر وضعیت اقتصادی

مقایسه انگیزه تحصیل دانشجویان در رشته کشاورزی در سه گروه با وضعیت اقتصادی مختلف نشان می دهد که هرچند که میانگین انگیزه زیستی در میان گروه با وضعیت اقتصادی پایین (۳/۰۸)، گروه با وضعیت اقتصادی متوسط (۲/۹)، گروه با وضعیت اقتصادی بالا (۲/۹۳) اختلاف وجود دارد ولی اختلاف معنی داری از نظر انگیزه زیستی بین سه گروه مورد مقایسه وجود ندارد. از نظر دیگر انگیزه ها، انگیزه های هویتی، آرمانی، آرمانی و انگیزه کل نیز اختلاف معنی داری در میان سه گروه وجود ندارد.

مقایسه انگیزه دانشجویان از نظر رشته تحصیلی

مقایسه انگیزه تحصیل دانشجویان در رشته کشاورزی میان سه گروه دانشجویان رشته های مختلف گروه علوم دامی نشان می دهد که در رابطه با انگیزه زیستی اگرچه میانگین انگیزه زیستی در سه گروه دانشجویان رشته بهداشتی دامپزشکی، شیلات و بهداشت مواد غذایی باهم متفاوت است اما رابطه معنی داری میان این سه گروه از نظر انگیزه زیستی وجود ندارد. در رابطه با انگیزه هویتی نیز اختلاف معنی داری بین سه گروه وجود ندارد. میانگین انگیزه

آرمانی در رشته بهداشتیاری دامپزشکی ۲/۵۳، در رشته شیلات ۳/۲۸ و در رشته بهداشت مواد غذایی ۲/۱۲ است که با توجه به نتایج آزمون ANOVA در سطح ۰/۰۱ اختلاف معنی داری در بین سه گروه وجود دارد به این صورت که میان دانشجویان رشته شیلات با دانشجویان رشته بهداشتیاری دامپزشکی از نظر انگیزه آرمانی اختلاف معنی داری وجود دارد و دانشجویان رشته شیلات دارای انگیزه آرمانی بیشتری نسبت به دانشجویان رشته بهداشتیاری دامپزشکی هستند. ولی میان دانشجویان رشته بهداشتیاری دامپزشکی و بهداشت مواد غذایی از نظر انگیزه آرمانی اختلاف معنی داری وجود ندارد. بین دانشجویان رشته شیلات با دانشجویان رشته بهداشت مواد غذایی نیز از نظر انگیزه آرمانی اختلاف معنی داری وجود دارد و دانشجویان رشته شیلات دارای انگیزه آرمانی بیشتری نسبت به دانشجویان رشته بهداشت مواد غذایی هستند. در رابطه با انگیزه آرمانی نیز اختلاف معنی داری در سطح ۰/۰۱ بین دانشجویان سه رشته وجود دارد. بدین صورت که انگیزه آرمانی دانشجویان رشته شیلات با میانگین (۴/۲۴) از همه بیشتر و پس از آن دانشجویان رشته بهداشت مواد غذایی بامیانگین ۳/۷۱ در رده دوم و رشته بهداشتیاری دامپزشکی بامیانگین ۳/۱۵ در رده سوم قرار دارد. از نظر انگیزه آرمانی میان دانشجویان رشته بهداشتیاری دامپزشکی و دانشجویان رشته شیلات اختلاف معنی داری وجود دارد و انگیزه آرمانی دانشجویان رشته بهداشتیاری دامپزشکی از دانشجویان شیلات بیشتر است. اما بین دانشجویان شیلات و بهداشت مواد غذایی از نظر انگیزه آرمانی اختلاف معنی داری وجود ندارد. بین دانشجویان رشته بهداشتیاری دامپزشکی و بهداشت مواد غذایی نیز اختلاف معنی داری وجود دارد به این صورت که انگیزه آرمانی دانشجویان رشته بهداشت مواد غذایی بیشتر از بهداشتیاری دامپزشکی است (جدول ۸).

جدول ۸. مقایسه میانگین میزان انگیزه در بین دانشجویان رشته های مختلف

sig	F	بهداشت مواد غذایی		شیلات		بهداشتیار دامپزشکی		نوع انگیزه
		انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	انحراف معیار	میانگین	
۰/۷۳	۰/۳	۰/۸۲	۳/۰۱	۰/۷۵	۳/۰۲	۰/۷۹	۲/۸۳	زیستی
۰/۶۶	۰/۴۱	۰/۶۹	۲/۶۱	۰/۶۴	۲/۴۸	۰/۷۳	۲/۴۱	هویتی
۰/۰۰۲	۷/۴۶**	۰/۷۴	۲/۱۲ ^d	۰/۶	۳/۲۸ ^o	۰/۸۵	۲/۵۳ ^d	آرمانی
۰/۰۰۶	۵/۸۱**	۰/۷۸	۳/۷۱ ^o	۰/۶۶	۲/۲۴ ^o	۰/۹۷	۳/۱۵ ^d	آرمانی
۰/۰۸	۲/۶۲	۰/۵۴	۲/۸۶	۰/۳۵	۳/۲۵	۰/۷۱	۲/۷۳	کل

دامنه میانگین ۱-۵ ***معنی داری در سطح ۰/۰۱

در قسمت سوم با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن به بررسی رابطه میان انگیزه دانشجویان از ادامه تحصیل در رشته کشاورزی و متغیرهای مستقل سن، شماره واحد گذرانده، معدل تا زمان تحقیق، معدل دیپلم و سطح تحصیلات پدر پرداخته شده است که نتایج آن در زیر آمده است.

رابطه میان متغیرهای مستقل (سن، شماره واحد، معدل) با انگیزه ادامه تحصیل دانشجویان در رشته کشاورزی

نتایج ضریب همبستگی پیرسون و اسپیرمن نشان می دهد که با توجه به جدول ۹ رابطه معنی داری میان متغیرهای سن، شماره واحد گذرانده، معدل تا زمان تحقیق، معدل دیپلم و تحصیلات پدر با متغیرهای انگیزشی یعنی انگیزه زیستی، انگیزه هویتی، انگیزه آرمانی، انگیزه آرمانی و انگیزه کل وجود ندارد. گرچه بین برخی از متغیرها با برخی از انواع انگیزش رابطه وجود دارد، ولی معنی دار نشدن آنها احتمالاً به دلیل شمار کم آزمودنی ها است. معذالک این آمار نشان می دهد که با افزایش سن انگیزه آرمانی افراد نیز برای تحصیل در رشته کشاورزی افزایش می یابد. همچنین انگیزه آرمانی برای دانشجویان با معدل بالاتر کاهش می یابد.

جدول ۹. همبستگی میان متغیرهای مستقل با انگیزه ادامه تحصیل دانشجویان در رشته کشاورزی

نوع انگیزه دانشجویان	سن (پیرسون)		شمار واحد گذرانده (پیرسون)		معدل تا الان (پیرسون)		معدل دیپلم (پیرسون)		تحصیلات پدر (اسپیرمن)	
	sig	r	sig	r	sig	r	sig	r	sig	r
زیستی	۰/۲	۰/۱۶	۰/۱۸	-۰/۱۳	۰/۲۳	-۰/۱۳	۰/۳۹	-۰/۱۱	۰/۴۶	۰/۱۷
هویتی	-۰/۰۴	۰/۷۳	۰/۳	۰/۰۵	۰/۵۸	-۰/۰۸	۰/۵۸	۰/۱	۰/۴۹	۰/۷۵
آرامانی	۰/۱۱	۰/۴۲	۰/۱۱	۰/۴۶	۰/۱۷	-۰/۲۱	۰/۱۷	-۰/۰۶	۰/۶۶	۰/۵۸
آرامانی	۰/۲۲	۰/۱۲	-۰/۰۵	۰/۷۳	۰/۶۱	۰/۰۸	۰/۶۱	-۰/۰۱	۰/۹۹	۰/۵
کل	۰/۱۷	۰/۲۲	۰/۰۴	۰/۸	۰/۴۸	-۰/۱	۰/۴۸	-۰/۰۸	۰/۵۷	۰/۸۶

در مورد رابطه میان متغیرهای انگیزش نتایج نشان می دهد که بین انگیزه زیستی با انگیزه هویتی در سطح ۰/۰۵ رابطه مثبت و معنا داری وجود دارد یعنی هر چه انگیزه زیستی بالاتر باشد انگیزه هویتی نیز بالاتر است. همچنین بین انگیزه زیستی با انگیزه های آرامانی، آرامانی و انگیزه کل در سطح ۰/۰۱ رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. در مورد دیگر انگیزه ها و روابط آنها با یکدیگر نیز نتایج مشابه نتیجه بالا است. (جدول ۱۰)

جدول ۱۰. رابطه همبستگی میان انگیزه های مختلف دانشجویان برای ادامه تحصیل

انگیزه دانشجویان	زیستی		هویتی		آرامانی		کل	
	sig	r	sig	r	sig	r	sig	r
زیستی	-	۱	-	-	-	-	-	-
هویتی	۰/۰۲	۰/۳۱*	-	۱	-	-	-	-
آرامانی	۰/۰۰۶	۰/۳۸**	۰/۰۴	۰/۳۹**	-	۱	-	-
آرامانی	۰/۰۰۱	۰/۴۵**	۰/۰۲	۰/۴۲**	۰/۰۰۱	۰/۴۵**	-	۱
کل	۰/۰۰۱	۰/۷۱**	۰/۰۰۱	۰/۶۸**	۰/۰۰۱	۰/۷۶**	۰/۰۰۱	۰/۸**

*معنی داری در سطح ۰/۰۵ **معنی داری در سطح ۰/۰۱

نتیجه گیری و پیشنهادها

نتایج نشان می دهد که میانگین انگیزه آرمانی در میان دانشجویان از دیگر انگیزه ها بیشتر بوده است همچنین به طور کلی انگیزه دانشجویان برای ادامه تحصیل در رشته کشاورزی پایین تر از حد متوسط می باشد. علاوه بر این در میان برخی از گروه ها از نظر انگیزه های مختلف اختلاف وجود دارد. با توجه به یافته های این تحقیق برای افزایش انگیزه دانشجویان و بهبود عملکرد مرکز آموزش عالی بعثت شیراز پیشنهادهای زیر ارائه می شود:

۱- با توجه به اینکه انگیزه آرمانی مردان با میانگین ۲/۸۲ بیشتر از انگیزه آرمانی زنان است پیشنهاد می شود که برای ایجاد علاقه بیشتر به رشته تحصیلی و بالا رفتن عملکرد دانشجویان مرد دروس به گونه ای ارائه شود که دانشجویان از فراگیری آن لذت ببرند و ارتباط بیشتری با طبیعت داشته باشند که این باعث شادی و بهبود روحیه آنها شده و علاقه به رشته را در آنان بیشتر می کند.

۲- نتایج نشان می دهد که انگیزه آرمانی دانشجویان مقطع کاردانی با میانگین ۲/۷۹ از دانشجویان مقطع کارشناسی بیشتر است. با توجه به این نتیجه پیشنهاد می شود که دروس مقطع کاردانی به گونه ای ارائه شوند که کارهای عملی و ارتباط با طبیعت در آن بیشتر باشد در نتیجه احساس رضایت و خوشنودی بیشتری را در دانشجویان این مقطع ایجاد کند و انگیزه آنها را بالاتر ببرد.

۳- از آنجایی که میانگین انگیزه آرمانی دانشجویان از دیگر انگیزه ها بیشتر بوده است پیشنهاد می شود که استادان به گونه ای مطالب را ارائه دهند و در رابطه با رشته تحصیلیشان به آنان اطلاعات بدهند تا دانشجویان احساس کنند که برای جامعه و پیشرفت کشورشان سودمند می باشند همچنین از ارزش و اهمیت رشته های کشاورزی برای توسعه کشور

آگاهی پیدا کنند و تحصیل در رشته کشاورزی را به عنوان یک امر با ارزش تلقی کنند همه اینها باعث ایجاد رغبت و علاقه بیشتر به رشته در دانشجویان می شود.

۴- با توجه به اینکه انگیزه ادامه تحصیل در رشته کشاورزی به طور کلی از متوسط پایین تر است (۲/۸۹) پیشنهاد میشود برای افزایش انگیزه در دانشجویان رشته های علوم دامی کاربرد این رشته ها و اهمیت آنها همچنین کاربردی بودن رشته و نیاز جامعه به کاردان های این رشته برای دانشجویان توضیح داده شود.

۵- نتایج نشان داد که انگیزه آرمانی دانشجویان ساکن مرکز استان نسبت به دانشجویان ساکن شهرستان بیشتر است این نشان می دهد که انگیزه دانشجویان ساکن مرکز استان از ادامه تحصیل در رشته کشاورزی بالا بردن درک و شعور و ارزشهای اخلاقی خود همچنین کمک به توسعه و پیشرفت کشورشان است. در نتیجه پیشنهاد می شود که تلاش کرد تا این باور در دانشجویان به وجود آید که با تحصیل در رشته های کشاورزی می توانند کمک شایانی به توسعه کشور خود بکنند.

۶- با توجه به اینکه انگیزه آرمانی دانشجویان رشته شیلات بیشتر از دانشجویان بهداشت یار دامپزشکی و بهداشت مواد غذایی است پیشنهاد می شود که دروس رشته شیلات با روش های جالب و عملی ارائه شود تا دانشجویان از فراگیری آن لذت ببرند و علاقه بیشتری به رشته خود پیدا کنند.

۷- نتایج نشان داد که انگیزه آرمانی دانشجویان رشته بهداشت مواد غذایی از دانشجویان رشته های شیلات و بهداشت یار مواد غذایی بیشتر است این نشان می دهد که دانشجویان این رشته با انگیزه کسب علم به عنوان یک امر با ارزش و کمک به توسعه کشور وارد این رشته شده اند در نتیجه باید برای آنها اهمیت رشته تحصیلی شان و نقش آن در توسعه کشور را تشریح کرد.

۸- به طور کلی پیشنهاد می‌شود که برای افزایش انگیزه دانش آموزان به ادامه تحصیل در رشته های کشاورزی باید اهمیت رشته های کشاورزی و نیاز جامعه به این رشته ها برای پیشرفت و توسعه کشور در میان دانش آموزان در مدارس، همچنین در جامعه با استفاده از تبلیغات مناسب تشریح شود تا دیدگاه نادرستی که در رابطه با رشته کشاورزی در جامعه وجود دارد از بین برود و رشته کشاورزی جایگاه اصلی خود را در جامعه باز یابد، افراد با علاقه و انگیزه بیشتری در این رشته ادامه تحصیل دهند و علاوه بر اینکه انگیزه های زیستی و هویتی دانشجویان ارضاء شود با انگیزه های آرمانی و آرمانی وارد رشته های کشاورزی شوند.

سپاسگزاری

از مسئولان و دانشجویان مرکز آموزش عالی بعثت شیراز که در جمع آوری اطلاعات با ما همکاری کردند صمیمانه سپاسگزاریم.

منابع مورد استفاده

۱. بخشی جهرمی، ا.، و زمانی، غ. (۱۳۷۶). مقایسه انگیزه تحصیل در رشته کشاورزی بین دانشجویان دختر و پسر. مجموعه مقالات نخستین سمینار آموزش عالی در ایران. ۷۵۳ص. تهران: دانشگاه علامه طباطبائی، ص. ۵۵۱ تا ۵۶۵.
۲. بخشی جهرمی، ا.، و شهیدی زندی، ک. (۱۳۸۸). بررسی انگیزه تحصیل دانشجویان رشته های کشاورزی دانشگاه جامع علمی-کاربردی کرمان. علوم ترویج و آموزش کشاورزی ایران. جلد ۵، شماره ۲.
۳. حجازی، ی.، ایروانی، ه.، و منصورفر، ک. (۱۳۸۲). بررسی وضعیت تحصیلی دانشجویان کشاورزی دانشگاه تهران و نقش ضوابط گزینش در موفقیت آنها. مجله علوم کشاورزی ایران، جلد ۳۴، شماره ۳، ص ۵۶۹-۵۵۹.
۴. رضایی، س.، و حسینی، م. (۱۳۸۰). بررسی عوامل موثر بر انگیزه تحصیلی دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران و پردیس کشاورزی دانشگاه تهران.
۵. زمانی، غ. (۱۳۷۸). کارایی آموزش عالی متأثر از اهداف و برنامه تحصیلی دانشجویان. پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی، زمستان ۱۳۷۸، ص ۹۵-۷۵.
۶. زمانی، غ.، و آزادی، ح. (۱۳۸۱). انتخاب آگاهانه و تحصیل در رشته کشاورزی. مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، دوره ۱۸، شماره ۲.
۷. ظریفیان، ش.، و شریعت زاده، ح. (۱۳۸۰). بررسی و مقایسه نگرش دانشجویان سال اول و چهارم دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران نسبت به رشته تحصیلی. مجله علوم کشاورزی ایران، جلد ۳۲، شماره ۴، ص ۷۱۸-۷۰۳.